HÂDİSELER ARASINDA

Millî birlik ve hürriyet

Liberal demokrasi bir ideal sergisidir. Orada kömünistin işçi diktatörlüğü ideali, sosyalistin âdil paylaşma ideali, nasyonalistin millî birlik ideali, anarşistin devlet organizmasını parçalama ideali, kilisenin zühdî ideali, sıra sıra parti raflarında, vatandaşın serbest tercihine arzolunur. «Beğen, beğendiğini al» rejimi. Fakat vatandaş, büyük bir ekseriyetin peşinde, bunlardan birini beğenirse ne olacak? Nasyonalist veya komünist, hangi rejim iktidara gelirse ilk işi, anasını öldüren oğul gibi, hürriyetin canına kıymak olacak! Liberal demokrasi karnında bir değil, bir çok Neron besleyen bir Agripin'dir. Evvelki gün, Fransada oğullarının yolladığı celâlda, Neron'un annesi gibi: «Evvelâ karnıma vur!» demesi lâzımdı. Çünkü liberal demokrasinin havsalası, kendisini öldürmek isteyen oğullarının tepiştiği korkunc bir tezadlar âlemidir.

Hürriyet bir memleketi dolduranların ayaklarındaki zincirleri söker, fakat onlara gidecekleri yolu çizen bir ideal değil, yalnız bir ideal arama serbestliği verir. Hürriyet bir gaye değil, vasıtadır.

Büyük Harbden sonra milletler ikiye ayrıldılar: İdeallerini arayanlar ve ideallerini bulanlar. Fransa yüz elli senedir idealini seçmekte nazlanıyordu. Yüz elli senedir tercihini yapamıyan, parti münakaşasını ve kabine buhranını demokrasi an'anesinin vital prensipi haline sokan Fransa, bütün liberal memleketler gibi, ideal seçmenin bir vasıtasından başka bir şey olmıyan hürriyeti gaye sandığı için ve onu idealleştirdiği için mağlûb oldu. Şimdi, idealini kendisinden evvel bulan galibini taklid zorunda kalıyor. Fakat bu, fikrin değil, hareketin taklididir. Çünkü millî birlik ideali, Fransız nasyonalistinin kaleminde Hitler'in yumruğundan çeyrek asır evvel en mutlak ifadesini bulmuştu. Fransa düşünmekte değil, kımıldamakta geç kaldı. Şimdi hürriyetini millî birliğine feda ediyor; şimdi irade haline geçen bir idrak bütünlüğile anladı ki bunun ikisi yanyana gelemez ve hürriyet, uğrunda kan dökülecek bir ideal değil, ideal seçmeğe yarayan bir münakaşa serbestliğidir, ki Fransada olduğu gibi herhangi bir tercihi imkânsız bir hale sokan tereddüdleri doğurmaktan başka bir netice vermez.

PEYAMİ SAFA

Halkın dilekleri

Dul, yetim ve mütekaidlerin maaş zamları

Eski kanunla kendilerine maaş tahsis edilmiş dul, yetim ve mütekaidlerden ekserisi son kanunla ilâve olunan zamları haziran iptidasındaki tevziat sırasında aldılar. Fakat bazı maliye müesseselerile, Belediye ve Evkaf idareleri memurluklarından tekaüd edilmiş olanlarla bunlardan vefat edenlerin dul ve yetimleri bir takım formalite noksanlığı yüzünden bu zamları o zaman alamadılar. Şimdi formalite ikmal edilmiş bulunuyor. Fakat zamların eylûl iptidasındaki tevziat sırasında verileceği söyleniyor.

Bu şekilde hakkından muvakkaten mahrum olmuş insanlar bütçeleri çok dar, maişetleri sıkışık kimselerdir. Hergün bir kısmı mektubla bir kısmı bizzat müracaatle zamların bir an evvel tediyesini temin için tavassut etmemizi istiyorlar.

Maliye Vekâletimizin, müşkül vaziyetlerini nazarı dikkate alarak haklarında istisnaî bir muamele yapıp eylûl aylıklarının tevziini beklemeden bu zavallıları sevindireceğini kat'iyetle ümid ediyoruz.

Fiat murakabe komisyonunda

Dünkü içtimada bazı kâr nispetleri müzakere edildi ve muhtelif kararlar verildi

Fiat murakabe komisyonu dün de Mıntaka Ticaret müdürlüğünde Vali muavini Halûk Pepeyinin riyaseti altında toplanarak muhtelif maddelerin fiat hadleri ve kâr nispetleri üzerinde mü - zakerelerde bulunmuş, kararlar vermiştir.

Komisyon evvelâ çay tacirlerinin fiat hususunda mütaleasını almış ve bu iş üzerinde tetkikler yapılması için müzakereler gelecek içtimaa bırakılmıştır. Komisyon şimdilik sadece toptan çay fiatlarını tespit edecektir.

Komisyon bundan sonra tuvalet sabunu fiatlarını ve bu meyanda tuvalet sabunlarının maliyet fiatları yükseldiği hakkındaki müracaati tetkik etmiş bu iddiayı yapanlardan evrakı müspite istenmiştir.

Komisyon hamızı kibrit ve asidler için yalnız fabrikalara verilmek şartile yüzde 15 yerine yüzde 20 ye kadar kârı kabul etmiştir.

Fiat kontrol komisyonunun kadın corablarında görülen mütemadi fiat yükselmesi dolayısile yaptırdığı tetkikler neticelenmiştir. Komisyon bundan sonra bu geniş ihtikâr hâdisesini ele alacaktır. Cam ve şişe ve zücaciye ile tel ve demir çubuklar da tetkik edilmek üzeredir.

Manifatura fiatları

Manifatura üzerinde fiat mürakabe komisyonunca yapılan tetkiklere ve konulan kârlarla esas fiatları çok gören bazı itirazlar ve dedikodular olduğunu yazmıştık. Manifatura fiatları komisyondan evvel manifatura ithalât birliğince bir liste ile tespit edilmiş ve tasdik olunmak üzere Ticaret Vekâletine arzolunmuştu. Bu liste Vekâletçe tasdik olunmamakla beraber red de edilmiş değildir. Yalnız bir manifatura tacirinin ihtikâr suçile mahkemeye verilmesi dolayısile bu liste komisyon tarafından mahkemeye verilmiş ve mahkeme de bu listeye göre karar vermiştir. Şu vaziyetle listeye kat'iyyet kesbetmiş nazarile bakılmaktadır. İşte bu listedeki fiatlara nazaran şimdi komisyonca vazedilen fiatların bir çok kalemlerde çok yüksek olduğuna işaret edilmektedir. Meselâ evvelce 51 kuruş olan 80 santimlik Alman pazenine 55, 70 santimliğe 41 kuruş yerine 47, krizete 30 yerine 35, satene 72 yerine 105 kuruş fiat verilmesi çok görülmektedir.

Türkiye - Rumanya Ticaret münasebatı

Yapağı ve tiftik mukabilinde petrol mübadelesi anlaşması dün imza edildi

Rumanya ile aramızda evvelce yapılmış olan protokol mucibince Rumanyaya satılacak olan yapağı ve tiftik ve mukabilinde alınacak petrol için yapılmakta olan müzakerat cumertesi günü neticelenmişti. O gün imza olunamıyan bu hususdaki mukaveleler dün şehrimizde Ziraat Bankası binasında imzalanmıştır. Mukaveleye Rumen heyeti namına M Stern ve Ziraat Bankası müdürile Kasım imza koymuşlardır.

Rumanyaya gönderilecek tiftik ve yapağının Rumen bandıralı Sulina vapuruna tahmiline dün başlanmıştır. Dün vapura 150 balya yüklenmiş bulunuyordu.

Gülhanede feci bir kaza

Dün bisikletli bir gazete müvezzii ölüm halinde yaralandı

Dün öğle üzeri Gülhane parkı önünde feci bir tramvay kazası olmuştur. Yeşildirekte kimsesizler yurdunda oturan gazete müvezzii Adanalı Şaban adında 18 yaşlarında bir genc bisikletle Tıbbı Adlî önünden geçerken virajda birdenbire karşısına çıkan vatman Hasanın idaresindeki Maçka - Beyazıd tramvayile çarpışmıştır. Çarpışma neticesinde Şaban başından ve muhtelif yerlerinden ağır surette yaralanmıştır. Vak'ayı müteakıb Alemdardaki Esnaf Cemiyetleri hastanesine kaldırılan Şabanın sıhhî vaziyeti hemen hemen ümidsiz gibidir.

Vatman yakalanmış, hâdise etrafında tahkikata başlanmıştır.

Üç kişi boğuldu

Pazar günü Sarıyer ve Davudpaşa sahillerinde üç kişi boğulmuştur.

1 — Ramide oturan Receb adında bir genc, Sarıyerde denize girmiş, fakat iyi yüzme bilmediğinden boğulmuştur. Yapılan bütün araştırmalara rağmen cesedi bulunamamıştır.

2 — Feriköyünde Batı caddesinde 55 numaralı evde oturan Zekeriya karısı Feride, akrabalarından Melâhat, Himmet, Lûtfi, İkbal ile beraber Davudpaşa sahilinden sandala binerek deniz gezintisine çıkmışlardır. Bir miktar açıldıktan sonra Himmet soyunarak denize atlamıştır. Bu sırada sandal müvazenesini kaybederek devrilmiştir. Vak'ayı görenlerin yardımile denize düşenlerden ikisi müstesna hepsi kurtarılmıştır. Kurtarılamıyanlar Feride ile 16 yaşlarında Haydardır.

ADLİYEDE

Sur dışındaki cinayetin tahkikatı

Topkapı surları dışarısında ve Güngören köyünün yanındaki kabak tarlasında evveki gün bir at meselesinden arkadşı yanaşma Arabkirli Hacıyı öldüren yanaşma Hüseyin Taşçıoğlu hakkında yapılan müddeiumumilik tahkikatı, bitmiştir. Tahkikatı yerinde yapan müddeiumumî Fethi Sezai Türkmen, dosyayı dördüncü sorgu hâkimliğine yollamıştır. Bakırköy jandarma kumandanlığından dün sabah Adliyeye getirilen Hüseyin Taşçıoğlu sorguya çekilmiş ve hakkında tevkif müzekkeresi kesilmiştir.

Urlada bir kız kaçırma vak'ası

Urla, (Hususî) — Kasabamızda, efkârı umumiyeyi heyecana düşüren bir vak'a olmuş; Yeraltı mahallesinde mukim yirmi beş yaşlarında şoför Ahmed Ergül, aynı mahallede oturan ve bir müddettenberi sevmiş olduğu, millî emlâk memuru Şemseddin Aygünün kızı on altı yaşlarındaki Firuzeyi kaçırmıştır. Ahmedle Firuzenin bir müddettenberi sevişikleri ve kaçırma hâdisesinin kızın muvafakatile olduğu söylenmektedir.

MÜTEFERRİK

Odun - kömür

Eti Bankın İstanbul kömür stoku 20,000 tona baliğ olmuştur. Belediye İktısad müdürlüğü şehrin kışlık odun ve kömür ihtiyacını da tetkik etmekte, kış mevsiminde ihtikâra meydan vermemek üzere fiatları hazırlatmaktadır.

Yeşilayın teşebbüsleri

Yeşilay genclik teşkilâtı dün profesör Fahreddin Kerimin riyasetinde toplanarak yaz içerisinde müteaddid gezintiler yapılmasına ve bilhassa eylûlün ilk haftasında Halkalıda bir (Üzüm bayramı) tertibine karar vermiştir.

Maksad halk arasında yaş meyva ve üzüm suyu propagandası yapmaktır.

Beyoğlu Halkevinde motör kursu açıldı

Beyoğlu Halkevinde motör kursu dün Ev Reisi Ekrem Turun bir nutkile açılmıştır. Kurs 3 ay devam edecektir. Derslere pek çok talebe kaydedilmiştir.

Yugoslavyanın Moskova sefareti erkânı şehrimizde

Yugoslavyanın yeni Moskova ataşemiliteri Zoyçiç, matbuat ataşesi Krayşumoviç, ticaret ataşesi F. Gaji dün sabahki konvansiyonelle şehrimize gelmişlerdir. Buradan doğruca Moskovaya giderek yeni vazifelerine başlayacaklardır.

MAARİFTE

Üç mühim eser

Tanzimatın ilânının yüzüncü senesi dolayısile Üniversitenin hazırlamakta olduğu «Tanzimat Ansiklopedisi» ile «İslâm Ansiklopedisi» nin hazırlıkları bitmek üzeredir.

Bundan maada profesör Hikmet Bayur tarafından hazırlanan «İnkılâb Tarihi» eserinin birinci cildi de hazırlanmıştır.

Üniversite kampları

Dünden itibaren Üniversite kampları başlamıştır. Üniversiteli talebe şehrin sayfiye mahallerinde kurulan bu kamplara devam etmektedirler.

Güzel San'atlar Şûrası kaldı

Maarif Vekâletinin bu yıl Ankarada toplayacağı san'atlar şûrası hazırlıkları bitmediği için gelecek seneye kalmıştır.

İmtihanlar talimatnamesi

Bu sene lise ve ortamekteblerde tatbik edilen imtihan talimatnamesinin neticesi orta tedrisat müdürlüğünde kurulacak bir komisyon tarafından tetkik edilecektir. Bu tetkikat neticesine göre talimatnamenin lüzum görülen bazı maddeleri değiştirilecektir.

Yugoslav elçisi geldi

Mezunen memleketine gitmekte olan Yugoslavyanın Ankara büyükelçisi Şumenkoviç dün sabahki ekspresle Belgraddan şehrimize gelmiştir. Bir iki güne kadar Ankaraya gidecektir.

ŞEHİR İŞLERİ

Florya plâjı

Belediyece Florya plâjlarının ihalesi yeniden artırmaya çıkarılmıştı. Dün müracaat eden bir iki talib değer fiat vermediklerinden Belediye artırma müddetini tekrar temdid etmiştir.

Diğer taraftan Belediye Floryada mevcud plâjların yanıbaşında büyük bir halk plâjı vücude getirmeğe karar vermiş ve bunun hazırlığını yapması Bakırköy kaymakamına tebliğ edilmiştir.

Amele kadrosu

Belediye tanzifat amelesinin miktarı 900 den 250 ye düşmüştür. Belediye bunların yerlerine müracaat eden kadın ameleyi de kaydetmekte ise de gene amele kadrosu doldurulamamıştır.

Kısa Haberler

* Son günlerde sütten zehirlenenler çoğaldığından Belediye kaymakamlara bir tamim göndererek bununla meşgul olmaları lüzumunu bildirmiştir.

* Dün şehrin muhtelif semtlerinde uyuşturucu madde satışı yapan altı sabıkalı yakalanmıştır.

* Bu ayın 15 inden itibaren tatbiki lâzım gelen buğday ve arpa ihracatını kontrol ve istandardizasyon nizamnamelerinin tatbiki tehir olunmuştur.

* Şehrimizdeki bazı firmalar bazı Avrupa memleketlerile Ümidburnu ve Basra körfezi tarikile mal alıp satmak üzere mukaveleler yapmışlardır.

* Dün şehrimizden muhtelif vapurlara ve trenlere İngiltere, İsviçre ve Macaristana ihrac olunmak üzere 150,000 liralık ihracat eşyası yüklenmiştir.

Takas primleri

Takas nevileri	İthalât	İhracat hazır	İhracat alivre
Enterşanjabl	51	45	44
İngiliz	51	40	39
Belçika	51	40	39
Holanda	51	40	39
İsveç	51	47	46
Fransa	51	40	39
İsviçre	51	40	39

Hazır fiat için ihracatın filen yapılmış olduğunu tevsik eden vesaikin ibrazı şarttır. İhracat primleri %100 kıymet üzerinden hesab edilmiştir.

Ankara Borsası 15/7/940

Açılış - Kapanış

Londra	1 Sterlin	5.24
Nevyork	100 Dolar	143.—
Paris	100 Frank	—
Milano	100 Liret	—
Cenevre	100 İsv. Fr.	29.4375
Amster.	100 Florin	—
Berlin	100 Rayşm.	—
Brüksel	100 Belç. F.	—
Atina	100 Drahmi	0.9975
Sofya	100 Leva	1.7575
Prag	100 Çek Kr.	—
Madrid	100 Peçeta	13.90
Varşova	100 Zloti	—
Budapeş.	100 Pengö	26.3725
Bükreş	100 Ley	0.625
Belgrad	100 Dinar	3.425
Yokoha.	100 Yen	33.585
Stokho.	100 İsveç K.	31.005
Moskova	100 Ruble	—

Trenlerle, muhtelif yerlerden Polonyalı muhacir gelmekte devam ediyor. Dünkü katarlardan da bir çok mülteci çıkmıştır.

TARİHTE Türkler ve İngilizler

Tarihi tefrika: 65 *Yazan: ZİYA ŞAKİR*

Alaca karanlıkta bütün gözler

Fenerbahçe tarafına çevrildi fakat ne orada ne Marmarada...

Filo, evvelâ Kadıköy sahillerine yaklaştı. Fakat derhal, Yedikule istikametine doğru açıldı. Sonra, parlak bir manevra ile geri dönerek İstanbul surlarının top menzili açığından geçti. Kızkulesine doğru ilerıledi. Oradan da bir top menzili açıkta bir volta yaparak eski yerine avdet etti.

İngiliz donanmasının maksadı anlaşılmamıştı. Yalnız, bütün İstanbul heyecan içinde kalmıştı.

Bu heyecanın en şiddetle hüküm sürdüğü yer, Fransız sefaretanesi idi. Başta Sebastiyani olmak üzere bütün Fransızlar, İngiliz gemilerinin ilk hareketini görür görmez harbin başlayacağına hükmetmişler; filonun muhtelif istikametlere gidip gelmesini, büyük bir endişe ve halecanla takib eylemişlerdi.

İngiliz gemileri, ancak guruba doğru yerlerine dönmüşlerdi. Fakat İstanbuldan aşikâr bir surette görülüyordu ki, demirlememişlerdi. Hepsi de, yelken üzerindelerdi.

Ortalık kararmaya başladığı zaman bütün İstanbul halkını bir endişe aldı. İngiliz gemilerinin, gecenin karanlığından istifade ederek, bütün şehre müthiş bir ateş baskını yapacağına dair bir takım şayialar deveran etmeğe başladı... O gece, İstanbul halkından hiç kimse, rahat uyku uyumadı.

Herkes, sabahı dört gözle bekledi. Daha alaca karanlıkta, bütün gözler, Fenerbahçe tarafına çevrildi. Fakat ne orada ve ne de, Marmara ufuklarında, İngiliz gemilerinden eser grülemedi.

Artık halk, geniş bir nefes aldı. Muhtemel olan bir takım korkunc hâdiselerden kolayca kurtulduğu için, herkes birbirini tebrike başladı.

Hiç bir hâdisede, menfaat fırsatını kaçırmıyan Sebastiyani, derhal saraya geldi. Padişahın huzuruna kabul edildi. Bu riyakâr diplomat, 3 üncü Selim ile karşılaşır karşılaşmaz yerlere iğilerek;

— Şevketmeab!.. Gösterdiğiniz azim ve metanetle İngiliz donanmasını kaçırdınız. Bu büyük ve tarihî hâdisenin şahane kahramanı sıfatile zatı hümayunuzu tebrik ederim.

Dedi.

3 üncü Selim, büyük bir meserret ve memnuniyet içinde idi. Sebastiyani'nin bu sözlerini, heyecanlı bir sevincle dinledi. Ve sonra, asilâne bir tevazula Fransız sefirini başı ile selâmlayarak:

— Bu parlak muvaffakiyetin şerefi, size de aiddir.

Diye, mukabele gösterdi.

Halbuki 3 üncü Selim, bu şahane iltifatı israf etmiş oluyordu. Yüksek zekâsına ve bilhassa her meselede gösterdiği nüfuzu nazara rağmen, bu işte ne kadar aldandığını hâlâ anlayamıyordu.

O gün sarayda, Sebastiyani'nin şerefine bir ziyafet tertib olunmuştu. Gafil hükümdar bu ziyafette Sebastiyani'ye bircok iltifatlarda bulunmuştu.

Fakat Sebastiyani'nin gözleri, artık bu iltifatları görmüyordu. Çünkü bu dessas diplomat, oynadığı oyunda muvaffak olmuştu. Ve şimdi o, oynadığı diplomatça oyunların mahiyeti anlaşılmadan İstanbuldan savuşmayı düşünüyordu.

***

Çanakkaleden, kanlı bir geçiş

İngiliz başamiralile onun misafiri olan sefir Arbotnot da ne büyük bir hatada bulunduklarını idrak etmişlerdi. Donanma, Marmaranın hırçın sularını geçerken, takib ettikleri yanlış siyaseti, bizzat kendileri tenkid etmektelerdi.

Fransızları mağlûb etmek için, Türklere o derece ağır ve müfrit tekliflerde bulunmak, iyi bir netice vermemişti. Bunun acı cezası, en küçük bir muvaffakiyet gösteremeden, İstanbul önünden çekilmekti... Sefir Arbotnot'un idaresizliği yüzünden, nihayet İngiliz gururu rencide edilmişti.

Mesele, yalnız böylece çekilmekle kalsa, bir şey değildi. Fakat şimdi, Çanakkale boğazını nasıl geçeceklerdi?..

***

Posta menzil teşkilâtının en sür'atli vasıtalarına müracaat edilerek, İngiliz donanmasının avdeti Çanakkaleye bildirildi. Ve, Boğaz muhafızlarına talimat gönderildi.

Gelibolu halkı, minarelere çıkmışlar, İngiliz donanmasını bekleyorlardı. Martın ikinci günü aksama doğru, ufukta üç gemi belirdi. Bu üç gemi, ortalık karardığı zaman Nâra ile Lâpseki arasında demirledi.

Ertesi gün sabahleyin, başamiralın gemisile diğer gemiler de gelerek İngiliz donanması, içtimaını bitirdi. Ve derhal Boğazdan çıkmağa teşebbüs etti.

Saat sekizde, donanma kâmilen demir kaldırdı.. Esmekte devam eden sertçe şimal rüzgârının yardımile, Boğazdan aşağı süzülmeğe başladı. Fakat, ilk Türk istihkâmının top menziline girer girmez, şiddetli bir batarya ateşile karşılandı.

Başamiral, maruz kaldığı tehlikeyi anlamıştı. Ve artık, her ne pahasına olursa olsun, bu tehlikeyi aşmaktan başka çare kalmamıştı.

İngiliz gemileri, bütün yelkenlerini fora etmişlerdi. Mütemadiyen ateş açan istihkâmlara atesle mukabelede bulunarak sür'atle yollarına devam etmektelerdi.

Vindsor Kasel gemisine büyük bir mermer gülle isabet etmiş, geminin büyük serenini parçalamakla beraber, diğer mühim tahribata da sebebivet vermişti... Gemi, yoldan kalmıştı. Onu yedeğe alıp sürüklemek için diğer gemiler bir havli zahmetlere ve tehlikelere katlanmışlardı.

Bu esnada, «Akito» ismindeki gemide oldukça mühim bir rahne açıldı. Bu da, epeyce mesakkatli manevralardan sonra yedeğe alındı.

Bu tam isabetlerin en mühimmi, amiral gemisinde vukua geldi. Sert granit taşından yapılmış olan ağır bir gülle, «Ruvayyal Jorj»un kumanda köprüsünü, bir anda parça parça etti. Bu darbe o kadar müthişti ki, o sırada köprünün üzerinde bulunan Amiral Dük Vort'un hayatı, ancak mucize kabilinden olarak kurtulabildi.

***

İngiliz donanması, bir hayli hasara uğradıktan sonra, bir saat bir ceyrek müddet zarfında Boğazı geçebildi. Bu müddet zarfında, 137 si maktul ve 412 si mecruh olmak üzere 549 kurban vermişti.

Amiral Dük Vort, martın 4 üncü günü, Bozcaada karşısında demirledi. O anda bütün donanmada söylenen sözler, bilhassa şu cümlelerden ibaretti:

(Arkası var)

Eyübde Bayan Hatiçe Arıkan Biçki ve Dikiş Yurdu bu seneki mezunlarını vermiş ve bu vesile ile güzel bir sergi açılmıştır. Yurddan 14 genc kızımız diploma almıştır.

Küçük hikâye

Ambalâj..

Yazan: Kadircan Kaflı

Genc kadın ona baktı; süzdü; rakı bardağına uzandı; adam onun elini tuttu:

— Bana karışma!

— Benim de cesarete ihtiyacım var...

— İçecek misin?

— Evet...

İçti; hem de son damlasına kadar. Sonra mutfağa gitti, doldurup getirdi; kocasının önüne koydu.

Genc adam onu biraz hayretle süzdü; lâkin çabuk toparlandı:

— Dikkat ediyorum; sokağa çıkarken beni şöyle baştan ayağa kadar süzüyorsun; kravatıma, ceketime, şapkama biçim vermek, böylece yakışıklı bir adam kılığına sokmak istiyorsun; halbuki insanın hüviyeti o kadar kolay ve çabuk değişir mi? İçini çekiyorsun. Kendi kendine «Eh, ne yapalım, kader!..» diyip yürüyorsun. Yolda kolmuma girmiyorsun; üstelik ikide bir dönüp baştan ayağa kadar gözden geçiriyorsun, boyumu bodur, sırtımı kambur, bacaklarımı çarpık buluyorsun; halbuki sen boylu boslu, gösterişli bir kadınsın! Yanından geçenler dönüp bakmaktan kendilerini alamıyorlar. Lâfın kısası, sen beni beğenmiyorsun! Öyle değil mi?

Genc kadın omuzlarını kaldırdı:

— Niçin inkâr edeyim! Bunu yeni mi anlayorsun?

— Çok oldu ama söylemeğe çekiniyordum.

— İçki sahiden cesaret veriyormuş!

Bardağı aldı; yarısına kadar içti; kocasının gözleri büyüdü:

— İçme... Fena olursun!

— Sen karışma!...

— .....

— Seni dinliyordum; söyliyeceklerin bitti mi?

— Bana Naci Arattan, Ali Abacıdan sık sık bahsediyorsun; onlar buraya geldikleri zaman yüzün gülüyor; bana bile o zaman daha nazik davranıyorsun, adeta «ne iyi yapıyorsun da bu güzel adamları getiriyorsun!» der gibisin! Halbuki birincisi kalleş, ikincisi jigolonun biridir; ama bir daha buraya girebilirlerse ben de...

— .....

— İnsanların yüzlerine, boylarına bakıp da hüküm vermek kadar aptalca bir şey daha olamaz. Güzellik ancak hayvanda aranır. İnsanın güzeli, akıllı ve ahlâklı olandır. Kayseride iken nekadar temiz, iyi bir kadındın, beni o kadar beğenirdin ki... Herşey İstanbula geldikten sonra bozuldu.

— Yanılıyorsun. O zaman on sekiz yaşında, görgüsüz bir çocuktum; şimdi dünyayı anlamış bulunuyorum.

— Dha doğrusu şaşırmış bulunuyorsun; çünkü görünüşe aldanıyorsun; yalnız görünüşteki güzelliğine ehemmiyet veriyorsun. Halbuki ehemmiyetli olan şey ruhtur; şimdiye kadar sana ihanet mi ettim; evimin dışarısında bir arzum oldu mu? Vazifemi yapmadım mı? Seni sevmedim mi? Senin isteklerine elden geldiği kadar cevab vermedim mi?

Genc kadın bardakta kalan rakıyı da içtikten sonra cevab verdi:

— Et ve derinin bütün isteklerini yaptın; lâkin ruhum öksüz kaldı. Senin kalbin iyidir, lâkin göze görünmüyor ve unutuluyor. Bir insanın ruhu yüzünde ve vücudünde aksetmiş olmalıdır!

— Saçmalayorsun. Hep ambalâj meselesi... Yemek güzel olsun, yemek... Tabağın ne değeri olabilir...

Çatalını tabağa vurdu ve seslendi:

— Nuriye...

Karısı kalktı:

— Ben getiririm. Yemek istiyorsun, değil mi?

— Evet...

Mutfakta bir gürültü oldu; teneke gibi bir şeyin taşa vurulmasından çıkan sesler duyuldu. Sonra genc kadın, yer yer kabarmış, çatlamış, kırılmış ve yassılmış olan bir çinko tabak içinde nefis bir dolma getirdi; kocasının önüne koydu.

Genc adam bir tabağa, bir de karısına baktı. Kadın:

— Yemek güzel olsun, yemek... Tabağın ne değeri var?

Dedi; bir kahkaha savurdu.

Genc adam başını sağa sola salladı; içini çekti; dişlerini sıktı; bir türlü çatalını kullanamadı; kalktı. Büfeyi açtı; oradan bir şey aldı; mutfağa gitti; biraz sonra döndü; küçük ve zarif bir tabak içinde iri bir bonbon getirdi.

— Karıcığım senin bu ikramını cevabsız bırakmamalıyım; lûtfen şunu kabul eder misin?

Genc kadın zaferle gülümsedi; başını salladı:

— Nasıl; yola geldin!

Diyor gibiydi.

Tabağa uzandı; içindekini aldı; ağzına attı; çiğnedi; lâkin biraz sonra ağzı açık kaldı; gözleri büyüdü kocasını hayret ve dehşetle baştan ayağa kadar süzdü; ellerini ağzına götürdü; boşalttı; dikkatle baktı; orada kıpkırmızı biber vardı.

Genc adam hem gülüyor, hem dişlerini sıkıyordu:

— Ambalâj... Öyle ya... Ruhun ne değeri var? Görünüşü güzel olduktan sonra... Ruh, vücudde ve yüzde aksetmelidir!.. Hah, hah, hah, hah!...

Genc kadının dudakları ve dili kabarmıştı.

Lâkin kızmıyordu; o da gülüyordu; muslukta ağzını iyice yıkadıktan sonra döndü.

Kocası hâlâ gülüyor ve soruyordu:

— Nasıl... Kim haklı?..

Genc kadın onun boynuna kollarını doladı:

— İkimiz de...

İçini çekti ve devam etti:

— İçi ve dışı güzel insan olmak ne iyi şey!..

— Fakat dünyada böyle kaç kişi var?

— Belki hiç yok!..

— O halde... Beni niçin bu kadar üzdün? Şimdi bilsen nekadar güzelsin! Sen öyle olabilirsin; şimdi şu anda öyiesin! Niçin şimdiye kadar böyle olmadın?

— Hiçbir zaman bu geceki kadar açık konuşmamıştık!

Kolları birbirinin beline dolanmış ve başları birbirine yaslanmış olduğu halde yatak odasına giden koridora saptılar.

HEM NALINA HEM MIHINA

Harb Akademisinde

Harb Akademisinin diploma dağıtma töreninde bulunmaktan büyük ve derin bir zevk duyarım. Bunun iki sebebi vardır: Tam bir sadelik içinde geçen bu törende, yeniki büyük kumandanlarımızın Türk ordusuna iltihak ettiklerini görürüm ve Harb Akademisinin güzide komutan Korgeneral Fuad Erdenin davetlilerine çektiği nefis ziyafetten - eski bir tabirle - nevaleçin olurum. Nefis ziyafetten bahsettiğimi görüp de bunu bir şikemperverlik itirafı sanmayınız; kasdım muhterem Generalin dimağlarımıza çektiği edebî ziyafettir. «Paristen Tih sahrasına» muharriri, her sene Harb Akademisinin diploma dağıtma töreninde, bir nutuk söyler. Bu nutuk, Fransız Akademisine her yeni aza girdiği zaman okunan karşılıklı nutuklar gibi, fikir ve edebiyat bakımından zengin, güzel ve canlıdır. Harb Akademimizin kıymetli komutanı, eski zamanlarda «kılıç ve kalem sahibi» denilen mümtaz askerlerdendir. O, alayları olduğu kadar fikirleri sevk ve idare etmeği de bilir; mevzileri zaptetmekte olduğu kadar dimağları teshir etmekte de üstaddır. Harb bir san'attir, Harb Akademisinde, bu san'atin san'atkârları yetisir: Harb Akademimizin komutanı da harb san'atinin edebiyatını ve felsefesini yapan yüksek bir askeri edib ve mütefekkirdir.

Harbde zaferin en mühim âmillerinden biri, hatta birincisi iyi sevk ve idaredir; iyi sevk ve idare ise Allahın büyük kumandan olarak yarattığı müstesna zekâların nasibidir; fakat bu müstesna zekâların isleyebilmesi için, terbiye görmesi, tekâmül etmesi şarttır. İşte Harb Akademisi, ordunun genc zekâlarını büyük kumandan olmağa hazırlayan müessesedir. Bu müessese, harbin basit ve mahdud kaidelerinden zaferin tılsımını bulup çıkarmağı öğretir. General Fuad Erden dün diplomalarını alan genc Türk kurmay subaylarına zaferin tılsımlarını su güzel sekilde hulâsa etti:

«— *1. Manevi sebebler: Yani ruh, maneviyat, azim, irade, karakter;*

2. Intellectuel sebebler: Yani «sevk ve idare» ve «talim ve terbiye»;

3. Maddi sebebler: Yani sayı, teşkilât, silâh ve malzeme.»

Güzide General, sonra, eski ve yeni harblerden getirdiği bir çok misallerle zafer veya muvaffakiyetin bir çok defalar, sayıca ve maddiyatça üstün olmıyanlar tarafından da kazanıldığını söyleyerek ilâve etti:

«— *Harb tarihinde mukadderat yoktur. Mağlûb olmuş ordular, mukadder olduğu için değil; maddeten zayıf oldukları için değil, fena sevk ve idare edildikleri için, harb maneviyatı zayıf olduğu için mağlûb olmuşlardır.*

Anibal'in Romalılarla, İskender'in Dârâ ile muharebelerinden bu güne kadar bu hakikat şaşmamıştır.

Sayının, silâhın, teçhizatın tesirini istihfaf etmeksizin denilir ki bu günün harblerinde de en ziyade ordunun ruhu ve maneviyatile sevk ve idare müessir olmuştur.»

Napoleon da, harbde maneviyatın maddiyata nispeti 3 ün 1 e nispetidir, demişti.

Dün, diplomalarile beraber Türk ordusunun küçük, büyük birliklerini sevk ve idare için liyaket ve salâhiyet beratlarını almış olan genc kurmay subaylarımızı tebrik ederken onların «*sahsılanan idealleri*» Atatürk, İsmet İnönü ve Mareşal Fevzi Çakmakların yolunda yürüyen kudretli, talihli ve muzaffer kumandanlar olmalarını dilerim.

Bir cerh vak'ası

Balatta oturan Ahmed adında bir genc aralarında çıkan bir münakaşa neticesi Haydar ve Osman adındaki iki arkadaşını bıçakla yaralamıştır. Vak'ayı müteakıb Ahmed yakalanmıştır.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone seraiti { Türkiye için / Hariç için

Senelik 1400 Kr. 2700 Kr.
Altı aylık 750 » 1450 »
Üç aylık 400 » 800 »
Bir aylık 150 » Yoktur.

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin, edilmesin inde edilmez ve zıyaından mes'uliyet kabul olunmaz.